

Sygn. akt III KO 99/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki

w sprawie **M. J.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 grudnia 2016 r.,

wystąpienia, na podstawie art. 42 § 4 k.p.k., przez sędziego pełniącego obowiązki Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] o rozpoznanie wniosku M. J. dotyczącego wyłączenia wszystkich sędziów tegoż Sądu od rozpoznania jego zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w [...] z dnia 13 września 2016 r., o sygn. akt IV Kow .../16, w przedmiocie uchylenia zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemu dozoru elektronicznego,

postanowił:

wystąpienia nie uwzględnić

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 września 2016 r. Sąd Okręgowy w [...], w sprawie o sygn. akt IV Kow .../16, uchylił w stosunku do M. J. zezwolenie na wykonywanie przez niego kary 10 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 15 grudnia 2015 r., sygn. akt XV K .../15 poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego. Na tę decyzję zażalenie wniósł M. J. Skarżący wskazał w nim, że jego żona – M. J. , z którą pozostaje w konflikcie, jest wieloletnim pracownikiem Sądu Apelacyjnego w [...], w związku z czym wniósł o przekazanie tej sprawy do rozpoznania innemu Sądowi, gdyż Sąd Apelacyjny w [...]

„nie może orzekać w sprawie swojej pracownicy”. Z uwagi na powyższe, niniejsze zażalenie potraktowano również jako wniosek o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w [...], a sędziowie ci złożyli do akt sprawy oświadczenia w przedmiocie wystąpienia przyczyn do ich wyłączenia od udziału w rozpoznaniu wskazanego zażalenia. Sędzia pełniący obowiązki Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], na podstawie art. 42 § 4 k.p.k., przedstawił Sądowi Najwyższemu omawiany wniosek M. J. o wyłączenie sędziów od rozpoznania sprawy wraz z dołączonymi doń oświadczeniami sędziów, o których wcześniej była mowa.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Przedmiotowe wystąpienie o wyłączenie sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] nie zasługiwało na uwzględnienie z uwagi na brak podstawy z art. 42 § 4 k.p.k. Powyższy przepis ma bowiem zastosowanie jedynie wtedy, gdy w wyniku wyłączenia poszczególnych sędziów od orzekania w sprawie nie można utworzyć składu sądu do rozpoznania wniosku o wyłączenie kolejnego sędziego, którego też wniosek dotyczy, a któremu w związku z wyłączeniem innych sędziów sprawa została przekazana do rozpoznania. Taka sytuacja procesowa w niniejszej sprawie jednak nie wystąpiła.

Przypomnieć tu trzeba, że kodeks postępowania karnego nie przewiduje wyłączenia sędziego *in abstracto*. Rozważanie wyłączenia sędziego w oparciu o art. 40 § 1 lub 41 § 1 k.p.k. wchodzi w rachubę jedynie w odniesieniu do konkretnego sędziego wyznaczonego już do udziału w sprawie, a nie sędziego, który jedynie potencjalnie może zostać do sprawy wyznaczony. Stanowisko to prezentowane jest już od dawna w orzecznictwie (zob. np. postanowienia SN: z dnia 23 listopada 2004 r., V KK 195/04, LEX nr 141190, z dnia 22 lipca 2009 r., SNO 53/09, LEX nr 1288935, z dnia 30 czerwca 2010 r., WD 7/10, LEX nr 844325, z dnia 10 października 2014 r., SNO 51/14, LEX nr 1511819, czy np. postanowienie SA w Warszawie z dnia 2 maja 2012 r., II AKo 65/12, LEX nr 1220705). Stąd też słusznie wywodzi się, że jeżeli do udziału w sprawie wyznaczony został konkretny sędzia, to wniosek o wyłączenie sędziego (sędziów) niewyznaczonego do udziału w tej sprawie, a nawet wszystkich pozostałych sędziów sądu właściwego, aktualizuje się i podlega rozpoznaniu w sposób przewidziany w art. 42 § 4 k.p.k. tylko wtedy, gdy wyznaczony sędzia został następnie wyłączony, a w jego miejsce wyznaczono

sędziego objętego tym wnioskiem (zob. np. przywołane już postanowienie SN z dnia 23 listopada 2004 r., V KK 195/04).

Skoro zgodnie z art. 40 § 1 i art. 41 § 1 k.p.k. wyłączenie dotyczy sędziego wyznaczonego do udziału w sprawie, a ową „sprawą” w rozumieniu tych przepisów jest postępowanie zmierzające do rozstrzygnięcia o przedmiocie postępowania, to przyjąć należy, że w rozpoznawanej sprawie będzie to kwestia uchylenia M. J. udzielonego zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego. Powyższe oznacza zatem, że wniosek o wyłączenie sędziego może zostać skutecznie złożony tylko w stosunku do sędziego, a w składach kolegialnych sądu - sędziów, którzy zostali wyznaczeni do rozpoznania sprawy. Nie odnosi się on zaś bezpośrednio do pozostałych sędziów danego sądu, gdyż nie można wyłączyć sędziego „na przyszłość” od rozpoznania sprawy w trybie postępowania o wyłączenie sędziego.

Analiza materiałów niniejszej sprawy dowodzi zaś, że do rozpoznania wniesionego przez M. J. zażalenia w Sądzie Apelacyjnym w [...] nie został jeszcze wyznaczony żaden skład sądu (sędzia), w ogóle nie wydano bowiem w tej kwestii stosownego zarządzenia. Omawiany wniosek o wyłączenie sędziów dotyczy zatem *de facto* sędziów, którzy nie zostali jeszcze wyznaczeni do rozpoznania zażalenia skarżącego. Ma on więc w istocie charakter abstrakcyjny, a zatem nie został dopełniony wskazany wcześniej wymóg skierowania go w odniesieniu do sędziego już wyznaczonego do sprawy.

Jeżeli zatem, jak wskazano wyżej, wniosek o wyłączenie może dotyczyć tylko sędziego (sędziów) wyznaczonego do rozpoznania sprawy, to wskazanie we wniosku wszystkich sędziów danego sądu nie zmienia tej zasady i nie powoduje wyłączenia innych sędziów od jego rozpoznania. Należy bowiem w takiej sytuacji procesowej wniosek o wyłączenie wszystkich sędziów odczytać jako skutecznie złożony tylko w stosunku do sędziego (sędziów) już wyznaczonego do rozpoznania sprawy. Dopiero wówczas, gdyby ten sędzia (sędziowie) został wyłączony od rozpoznania sprawy, a następnie po kolei wyłączeni zostali poszczególni sędziowie danego sądu i pozostał tylko jeden, którego też wniosek dotyczy, to wówczas sędzia ten powinien przekazać wniosek do rozpoznania sądowi wyższego rzędu w trybie art. 42 § 4 zd. 2 k.p.k. W konsekwencji zatem sędziowie wymienieni we

wniosku o wyłączenie wszystkich sędziów danego sądu, którzy nie zostali wyznaczeni do rozpoznania sprawy, mogą rozpoznać ten wniosek, gdyż wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie ich bezpośrednio nie dotyczy. Taki też pogląd wyrażono już w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. postanowienie SN z dnia 21 czerwca 2012 r., III KO 34/12, LEX nr 1212385).

Z powyżej wskazanych względów nie było zatem w niniejszej sprawie podstawy prawnej do przekazania do Sądu Najwyższego wniosku M. J. o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w [...]. W sprawie nie doszło bowiem do takiej sytuacji procesowej, aby na skutek wyłączeń poszczególnych sędziów wyznaczanych do udziału w sprawie, nie byłoby możliwości utworzenia składu sądu stosownie do treści art. 42 § 4 k.p.k. Zważyć przy tym należy również, że część sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] w złożonych do akt sprawy oświadczeniach wskazywała na brak wystąpienia w stosunku do nich jakichkolwiek przesłanek wyłączenia z art. 40 § 1 lub art. 41 § 1 k.p.k.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.

kc